

Правильно витрачаємо додаткові, зеконормлені й перерозподілені кошти

Наприкінці року закупівля за додаткові, зеконормлені та перерозподілені кошти є вельми актуальним питанням при здійсненні державних закупівель. На жаль, деякі замовники не зовсім орієнтуються в даному питанні та не знають, яким чином діяти в тій чи іншій ситуації. Тому варто звернути увагу на певні моменти й труднощі, які виникають при використанні додаткових коштів. Але зважаючи на те, що в чинній нормативно-правовій базі, що регламентує бюджетний процес в Україні, поняття «додаткові кошти» і «економія коштів» відсутні, автором статті проведено дослідження різних джерел та встановлено таке.

Додаткові кошти

Відповідно до пункту 20 частини 1 ст. 8 Закону України «Про здійснення державних закупівель» (далі — Закон) до функцій Уповноваженого органу відноситься надання роз'яснень щодо застосування законодавства у сфері закупівель. Відповідно до роз'яснень Уповноваженого органу від 25.10.2011 року № 3303-25/13247-07, від 09.12.2011 № 3302-25/14839-08 у разі отримання замовником додаткових коштів на закупівлю товарів, робіт і послуг, які замовник об'єктивно не міг передбачити на початку року або на момент здійснення первинної закупівлі, здійснення закупівель за такі кошти можливе лише після вчинення замовником дій, передбачених ч. 1 ст. 4 Закону, зокрема внесення змін до річного плану. Таким чином, вибір процедури закупівлі замовником на додатково отримані кошти здійснюється, виходячи з очікуваної вартості такої закупівлі, оскільки додаткова закупівля є новим предметом договору.

Отже, у разі якщо сума додатково виділених коштів на товари та послуги дорівнює або перевищує 100 тис. грн, а на роботи — 1 млн грн, то замовник повинен провести процедуру закупівлі відповідно до абзацу першого ч. 1 ст. 2 Закону України «Про здійснення державних закупівель», так як цей Закон застосовується до всіх замовників та закупівель товарів, робіт та послуг, які повністю або частково здійснюються за рахунок державних коштів, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 100 тис. грн (у будівництві – 300 тис. грн), а робіт – 1 млн грн, крім закупівель за процедурою електронного реверсивного аукціону, умови застосування якої встановлені розділом VIII-1 цього Закону, і ще й на технічне обслуговування, іншу оплатну підтримку на майбутнє об'єкта закупівлі чи виплат, пов'язаних з використанням об'єктів права інтелектуальної власності.

Для прикладу розглянемо деякі ситуації

Ситуація № 1

Замовником на початку року було проведено закупівлю товару на суму 120 тис. грн. У серпні замовникові знову на даний предмет закупівлі виділено додаткове фінансування в розмірі 40 тис. грн. Отже, в даному випадку замовникові не потрібно проводити торги, оскільки відповідно до роз'яснень Уповноваженого органу від 25.10.2011 року № 3303-25/13247-07, від 09.12.2011 № 3302-25/14839-08 та листа-роз'яснення Державного казначейства України від 18.01.2006 № 26-06/37-423:

загальна сума додатково виділених коштів у розмірі 40 тис. грн не перевищує передбачені Законом пороги;

додаткова закупівля є новим предметом договору.

Ситуація № 2

Трапляються також випадки, коли додаткові кошти замовникові виділяють у момент проведення закупівлі до розкриття пропозицій конкурсних торгів. Що ж у такому випадку можна зробити замовникові? Розглянемо дану ситуацію на прикладі.

Замовником було розпочато проведення відкритих торгів на суму 240 тис. грн. За 15 днів до розкриття замовникові виділяється ще 20 тис. грн на той самий предмет закупівлі. У такій ситуації замовник може, якщо проводяться відкриті торги, згідно з ч. 2 ст. 23 Закону, внести зміни до документації конкурсних торгів, продовживши строк подання та розкриття пропозицій конкурсних торгів не менш ніж на сім днів, та повідомити письмово про це протягом одного робочого дня з дня прийняття рішення про внесення зазначених змін усім особам, яким було видано документацію конкурсних торгів.

Дії замовника

Вносяться зміни в річний план у частині збільшення очікуваної вартості.

До документації конкурсних торгів вносяться зміни в частині кількості або обсягу предмета закупівлі.

Продовжується строк подання та розкриття пропозицій конкурсних торгів не менш ніж на сім календарних днів.

Якщо проводиться процедура запиту цінових пропозицій, то варто зазначити, що Закон не

передбачає внесення змін до запиту та продовження строку подання та розкриття цінових пропозицій. А тому слід розглядати 40 тис. грн як новий предмет закупівлі.

Також зверніть увагу! Додаткова закупівля буде новим предметом закупівлі лише в разі, якщо її не могли об'єктивно передбачити на початку року та на момент здійснення первинної закупівлі. І цей факт повинен мати обґрунтоване та документальне підтвердження.

Але також комітету з конкурсних торгів не потрібно забувати, що хоча торги проводити не потрібно, але замовникові обов'язково в разі отримання додаткових коштів необхідно провести засідання комітету з конкурсних торгів (яке оформлюється протоколом), на якому слід прийняти рішення про укладення договору без проведення процедури закупівлі на підставі Закону. Цим же протоколом можна прийняти рішення про внесення змін до додатку до річного плану, в якому окремим рядком потрібно буде показати закупівлю товару на 40 тис. грн.

Отже, після ознайомлення з роз'ясненнями Уповноваженого органу, а також з попередньо наведеними прикладами з приводу виділення додаткових коштів стає зрозумілим, що потрібно робити замовникові в описаній ситуації.

Зекономлені кошти

Економія коштів виникає в результаті подання пропозицій на меншу, ніж очікувана вартість закупівлі, суму. Як діяти замовникові, коли в нього залишаються кошти в результаті економії?

Для прикладу розглянемо ситуацію № 3

Очікувана вартість предмета закупівлі (паперу) — 300 тис. грн. За результатами торгів укладено договір про закупівлю на меншу, ніж очікувана вартість, суму, а саме на 280 тис. грн. Отже, у замовника виникла економія коштів у розмірі 20 тис. грн. У зв'язку із цим замовник має намір придбати на зекономлені кошти в розмірі 20 тис. грн ще додаткового цей же предмет закупівлі (папір). Отже, на думку представників Державної фінансової інспекції і Міністерства економічного розвитку і торгівлі, до додаткових коштів можна віднести економію коштів і закупівлю за дані кошти можна вважати новим предметом закупівлі.

У цьому разі замовник діє як уже вище зазначалося, а саме: проводиться засідання комітету з конкурсних торгів замовника, а в протокольному рішенні описується зазначена ситуація, при цьому комітет приймає рішення про:

внесення змін до додатка до річного плану закупівель (інформація зазначається окремим рядком, у примітках вказується, що кошти на цю закупівлю з'явилися в результаті економії);
здійснення закупівлі на 20 тис. грн без застосування вимог Закону.

Перерозподіл коштів

І наостанок розглянемо питання перерозподілу коштів. На думку Державного казначейства України, відповідно до листа-роз'яснення від 18.01.2006 року № 26-06/37-423, коли йдеться не про додаткове фінансування, а про перерозподіл асигнувань розпорядника, розглядати питання щодо закупівель у контексті додаткових коштів недоцільно. Відповідно до пункту 47 Порядку складання, розгляду та затвердження основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228 (228-2002-п), зміни до кошторису вносяться в разі потреби в перерозподілі асигнувань розпорядника. Разом із цим відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 28.01.2002 р. № 57 «Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету» вносяться зміни до Розпису Державного бюджету України. У цьому випадку загальна сума бюджетних асигнувань в індивідуальному кошторисі не збільшується, а лише зменшуються відповідні призначення за одним кодом економічної класифікації видатків та відповідно збільшуються за іншим у розрізі загального та спеціального фондів державного бюджету.

Таким чином, замовникові (розпоряднику бюджетних коштів) необхідно визначити річну потребу та відповідно застосувати процедуру відносно неї. При цьому істотною умовою договору про закупівлю необхідно передбачити можливість коригування обсягів залежно від реального фінансування видатків.

Для прикладу розглянемо ситуацію № 4

Очікувана вартість предмета закупівлі складає 250 тис. грн. За результатами торгів укладено договір на 220 тис. грн. У зв'язку із цим у замовника виникла економія коштів у розмірі 30 тис. грн. Замовник планує перерозподілити зекономлені кошти в розмірі 30 тис. грн на закупівлю іншого товару, попередньо щодо якого на початку року було укладено прямий договір на 80 тис. грн без проведення процедури закупівлі. Якщо взяти загальну річну потребу, то виходить, що загальна вартість товару складає 110 тис. грн.

Отже, згідно з роз'ясненням Державного казначейства України від 18.01.2006 року № 26-06/37-423, коли йдеться про перерозподіл асигнувань розпорядника, розглядати питання щодо закупівель у контексті додаткових коштів недоцільно. Замовникові (розпоряднику бюджетних коштів) необхідно визначити річну потребу та відповідно застосувати процедуру відносно неї. При цьому істотною умовою договору про закупівлю необхідно передбачити можливість коригування обсягів залежно від реального фінансування видатків. Тому замовник проводить торги відповідно до Закону України «Про здійснення державних закупівель» навіть на 30 тис. грн., оскільки річна вартість перевищує передбачені Законом порогови.

Але іншої думки представники Державної фінансової інспекції і Міністерства економічного

розвитку і торгівлі. Вони вважають, що до додаткових коштів можна зараховувати економію коштів, яка виникла в результаті подання пропозицій на меншу, ніж очікувана вартість закупівлі, суму; часткової відміни процедури закупівлі; розірвання договору/внесення змін до договору і, як наслідок, вивільнення коштів.

Підсумовуючи наведену інформацію, хочеться зауважити, що було б доцільно для уникнення суперечностей законодавцям визначити в Законі чітке поняття «додаткові та зекономлені кошти», при цьому вказавши, які кошти можна до них віднести.

Використані матеріали

Роз'яснення Уповноваженого органу від 25.10.2011 року № 3303-/13247-07.

Роз'яснення Уповноваженого органу від 09.12.2011 № 3302-25/14839-08.

Лист-роз'яснення Державного казначейства України від 18.01.2006 № 26-06/37-423.